

**แนวทางและกิจกรรมการสร้างความร่วมมือ
ด้านการประกันคุณภาพในระดับคณะ
ระหว่างหน่วยงานภายนอกมหาวิทยาลัย**
Activities and Guidelines for Collaboration
to Education quality Assurance (EQA)
Faculty Level Between Faculties
Outside the University

ธีระวัฒน์ จันทิก*

ธีระ กุลสวัสดิ์**

บทคัดย่อ

การวิจัย เรื่อง แนวทางและกิจกรรมการสร้างความร่วมมือด้านการประกันคุณภาพในระดับคณะ ระหว่างหน่วยงานภายนอกมหาวิทยาลัย มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาสภาพแวดล้อมด้านการประกันคุณภาพการศึกษาในระดับคณะ เพื่อประเมินแนวทางการสร้างความร่วมมือด้านการประกันคุณภาพการศึกษาในระดับคณะกับหน่วยงานภายนอกมหาวิทยาลัย และศึกษารูปแบบและวิธีการสร้างความร่วมมือด้านการประกันคุณภาพในระดับคณะกับหน่วยงานภายนอกมหาวิทยาลัย รวมถึงจัดการประชุมกลุ่มพัฒนาความร่วมมือ

* ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร

** ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

ด้านการประกันคุณภาพการศึกษา ในลักษณะการจัดทำบันทึกข้อตกลงด้านการประกันคุณภาพการศึกษาในระดับคณะกับหน่วยงานภายนอกมหาวิทยาลัย โดยเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ซึ่งมีการดำเนินงานวิจัย 3 ส่วน ได้แก่ การวิจัยเอกสาร การสัมภาษณ์เชิงลึก และการสนทนากลุ่ม จากจำนวนผู้ให้ข้อมูลหลัก 17 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสังเคราะห์เอกสารที่เกี่ยวข้อง แนวทางสัมภาษณ์แบบสรุปผลการวิจัย ด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการศึกษา พบว่า สภาพแวดล้อมโดยทั่วไปในปัจจุบัน การประกันคุณภาพการศึกษาในระดับคณะนั้น สามารถแสวงหาความร่วมมือทั้งทางด้านการบูรณาการความรู้ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้สำหรับการประเมินตนเอง การเขียนรายงานและรวบรวมเอกสารด้านการประกันคุณภาพการศึกษา โดยต้องมีการสร้างความร่วมมือด้านการประกันคุณภาพการศึกษา ที่มุ่งเน้นให้เกิดการสร้างนโยบายด้านความร่วมมือระหว่างบุคลากร ที่นำไปสู่การเชื่อมความสัมพันธ์อันดีระหว่างหน่วยงานในระดับคณะที่ต่างมหาวิทยาลัยกัน โดยควรเริ่มตั้งแต่ 2 คณะขึ้นไปก่อน เพื่อให้เกิดการบูรณาการความรู้ ความเข้าใจ และเกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในระบบการประกันคุณภาพการศึกษาระหว่างคณะ ทางด้านการศึกษารูปแบบและวิธีการสร้างความร่วมมือตามแนวทางการประเมิน CIPP ในด้านบริบทปัจจัยนำเข้า กระบวนการ และผลผลิต เพื่อพัฒนาระบบงานด้านการประกันคุณภาพการศึกษาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ประกอบด้วย 10 กิจกรรมหลัก ได้แก่ การจัดประชุมวิชาการระดับชาติและระดับนานาชาติ ร่วมกัน การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การแลกเปลี่ยนอาจารย์ผู้สอน การแลกเปลี่ยนนักศึกษาเพื่อได้ศึกษาเรียนรู้ร่วมกัน การแลกเปลี่ยนอาจารย์ที่จะศึกษาในระดับปริญญาเอก การจัดกิจกรรมสร้างสรรค์วัฒนธรรมประเพณีและภูมิปัญญาไทย ร่วมกัน การจัดให้อาจารย์ได้ทำงานวิจัยร่วมกัน การจัดอบรมสัมมนาด้านการประกันคุณภาพร่วมกัน การแลกเปลี่ยนเรียนรู้การจัดเอกสารการประเมินตนเอง SAR การแลกเปลี่ยนเรียนรู้การเขียนรายงานการประเมินตนเอง SAR และการร่วมกันจัดประชุมวิชาการด้านการประกันคุณภาพการศึกษา

คำสำคัญ: การประกันคุณภาพการศึกษาระดับคณะ, ความร่วมมือระดับคณะ, แนวทางและกิจกรรมการประกันคุณภาพการศึกษา

Abstract

This research on activities and guidelines for collaboration to education quality assurance (EQA) faculty level between faculties outside the university aims to study the environment on educational quality assurance in the faculty level in order to evaluate the guidelines and activities for promoting the collaboration on quality assurance in the faculty level with the outside organizations and to study format and methods for building the cooperation on educational quality assurance in the faculty level with outside organizations. In addition to hold the meeting of the development group for the cooperation on educational quality assurance in the aspect of documenting the agreement on educational quality assurance in the faculty level with outside organizations. This study is a qualitative research with 3 parts of research processes including documentary research, in-depth interview, and focus group conducted with 17 key informants. The tools used in this research were synthesis form for related documents, interview guide, and research conclusion form by analyzing the content.

The results showed that, in the current environment, educational quality assurance in the faculty level is able to seek for the collaboration on knowledge integration, exchanging and learning on the methods of self-assessment, reporting and documentation on educational quality assurance through the building of the collaboration on educational quality assurance emphasize on establishing the policy enabling personnel to have collaboration and connecting the good relationship among at least two organizations in the faculty level from different universities in order to contribute integration on knowledge and understanding as well as exchanging on learning in the educational

quality assurance system of the faculty by studying on the formats and methods for building the collaboration on educational quality assurance in the faculty level with outside organizations according to CIPP assessment. This showed the important points on the context of input factors, processes, and products that must be emphasized leading to the collaboration on educational quality assurance. The collaboration on educational quality assurance was consisted of 10 major activities to develop educational quality assurance system to be more efficient. Including hosting international academic meeting for exchanging knowledge and learning, exchanging teachers, exchanging students for mutual learning, exchanging teaches who were studying in Doctoral Degree, holding the activities for creating Thai culture, tradition, and local wisdom, managing teachers from other countries to conduct the research together, hosting the training and seminar on mutual quality assurance and learning exchange, documenting self-assessment (SAR), learning exchange and self-assessment (SAR) report, and mutually hosting the academic meeting on educational quality assurance.

Keywords: Education quality assurance in faculty, collaboration in faculty, activities and guidelines education quality assurance

บทนำ

ในยุคปัจจุบันแต่ละประเทศต้องเรียนรู้ ที่จะปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอยู่ตลอดเวลา โดยปัจจัยสำคัญที่จะมนุษย์ในสังคมเผชิญการเปลี่ยนแปลงและความท้าทายดังกล่าว คือ คุณภาพของคน ดังนั้น การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคนให้มีคุณภาพ จึงเป็นเรื่องที่มีความจำเป็นอย่างยิ่ง โดยจะต้องเป็นการศึกษาที่มีคุณภาพ เพื่อให้ได้ศักยภาพที่มีอยู่ใน

ตัวคนได้รับการพัฒนาอย่างเต็มที่ แม้กระทั่งองค์การการค้าโลก (World Trade Organization - WTO) ยังให้ความสำคัญกับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ โดยประกาศให้ประเทศต่างๆ มีการเปิดเสรีทางการศึกษา เพื่อพัฒนาระบบ การศึกษาของในแต่ละประเทศให้เท่าเทียมกัน ส่งผลให้ประเทศไทยจะต้อง เตรียมความพร้อมอย่างเร่งด่วน ในการเตรียมความพร้อมในการจัดการศึกษา ให้มีคุณภาพและมาตรฐานสูง เพื่อให้การศึกษาของไทยสามารถเข้าแข่งขัน ร่วมกับนานาชาติได้ ซึ่งในอนาคตอันใกล้ ในปี พ.ศ. 2558 ประเทศไทยจะเป็น ส่วนหนึ่งของอาเซียน การเปิดเสรีด้านการศึกษานั้น เป็นจุดเน้นที่สำคัญ ของอาเซียนที่จะยกระดับมาตรฐานการศึกษา ให้ประเทศสมาชิกเกิดการ แลกเปลี่ยนบุคลากรและทรัพยากรทางด้านการศึกษาต่างๆ อย่างเท่าเทียม ซึ่งจะเป็นการผลักดันให้ประเทศไทย จำเป็นที่จะต้องพัฒนาคุณภาพทาง การศึกษา โดยเริ่มจากสถานศึกษาในทุกแห่งทุกระดับ สำหรับดำเนินการ พัฒนาคุณภาพการศึกษาของตนเอง โดยผ่านกลไกการประกันคุณภาพการ ศึกษาทั้งภายใน ซึ่งใช้เกณฑ์การประเมินของสำนักงานคณะกรรมการอุดม ศึกษา (สกอ.) และการประกันคุณภาพการศึกษาภายนอก ซึ่งใช้เกณฑ์การ ประเมินของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) (สำนักคุณภาพการศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ, 2554)

หากกล่าวถึงบทบาทของการจัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษา จะต้องมีการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อพัฒนาศักยภาพทางการแข่งขัน และเพิ่ม คุณภาพการจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษา ให้ตรงกับความต้องการของ สังคมและบริบทการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศ โดยการประกันคุณภาพ การศึกษาภายในตามเกณฑ์ของ สกอ. นั้น จะทำหน้าที่ในการกำหนดหลักเกณฑ์ และแนวปฏิบัติต่างๆ เพื่อส่งเสริมสนับสนุนพัฒนา การดำเนินงานเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาระดับอุดมศึกษาของ ประเทศ ซึ่งมีนโยบายที่สำคัญให้สถานศึกษาต่างๆ ได้มีการปฏิบัติงานตาม องค์กรประกอบและตัวบ่งชี้การประกันคุณภาพการศึกษา รวมทั้งเสนอแนวทาง การพัฒนากระบวนการประกันคุณภาพการศึกษาภายใน ในขณะเดียวกัน สมศ. ก็มีหน้าที่พัฒนาระบบการประเมินคุณภาพภายนอก ผ่านมาตรฐาน

และเกณฑ์การประเมินต่างๆ เพื่อให้การรับรองสถานศึกษาผู้รับการประเมินให้เป็นไปตามมาตรฐานที่ได้กำหนดไว้ตามกฎหมาย (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2553) อย่างไรก็ตาม การประกันคุณภาพการศึกษาของแต่ละสถานศึกษาก็จะมีผลการประเมินแตกต่างกันออกไป ตามนโยบายการบริหารและแผนการปฏิบัติงาน ซึ่งการประกันคุณภาพศึกษานั้น หากเป็นสถาบันการศึกษาในระดับอุดมศึกษาหรือระดับมหาวิทยาลัย มักมีการประเมินในหน่วยงานระดับภาควิชา คณะวิชา และระดับมหาวิทยาลัย

อย่างไรก็ตาม แม้ว่าการประกันคุณภาพการศึกษาในระดับอุดมศึกษาได้เข้ามามีบทบาทที่สำคัญต่อการจัดการเรียนการสอนกว้างขวางมากขึ้น เพื่อผลักดันให้เกิดการปฏิบัติงานประจำไปสู่มาตรฐานของระบบงานการประกันคุณภาพการศึกษาให้เป็นรูปธรรม และมีแนวทางการปฏิบัติที่ดีมากขึ้น แต่การประกันคุณภาพการศึกษาที่ผ่านมา ก็พบว่า มีปัญหาอยู่หลายด้าน ซึ่งปัญหาหลักก็คือ บุคลากรของสถาบันการศึกษา ขาดความรู้ความเข้าใจในระบบงานและตัวบ่งชี้ด้านการประกันคุณภาพการศึกษาในต่างๆ ขาดความร่วมมือร่วมใจในการพัฒนาองค์เข้าสู่เกณฑ์มาตรฐานที่ได้กำหนดไว้ รวมถึงมีข้อผิดพลาดในการเขียนรายงานการประเมินตนเอง ตลอดจนการเก็บเอกสารการประเมินตนเอง มีทั้งการปฏิบัติที่มีทั้งถูกต้องและไม่ถูกต้อง ทำให้เป็นปัญหาส่งผลกระทบต่อการทำงานในมหาวิทยาลัยต่างๆ ในปัจจุบัน ทั้งนี้ยังรวมถึงปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการการใช้ผลจากการประเมินมาพัฒนาการจัดการเรียนการสอนให้มีคุณภาพตามเกณฑ์ที่ถูกต้อง ซึ่งที่ผ่านมาแสดงให้เห็นว่า ปัญหาหลักของการประกันคุณภาพการศึกษา คือ การขาดการสร้างความรู้ความเข้าใจร่วมแรงร่วมใจกันในการพัฒนาหน่วยงานในมหาวิทยาลัย หรืออาจเป็นความร่วมมือระหว่างหน่วยงานภายในและภายนอก ในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ถ่ายทอดประสบการณ์และความรู้ด้านการประกันคุณภาพไปสู่การสร้างแนวทางการปฏิบัติงานด้านการประกันคุณภาพที่เหมาะสม หรือเพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ สร้างความร่วมมือในลักษณะของเครือข่ายและดำเนินงานวิจัยด้านการประกันคุณภาพการศึกษาร่วมกัน อีกทั้งยังเป็นการกระตุ้นให้เห็นความสำคัญและก่อให้เกิดการพัฒนาการดำเนินงานด้านการประกันคุณภาพ

การศึกษาอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้หน่วยงานสามารถผ่านเกณฑ์การประกันคุณภาพ การศึกษาตามที่ได้กำหนดไว้ ดังนั้น การประกันคุณภาพให้ได้ผลจะต้องได้รับความร่วมมือจากหลายฝ่ายที่ทำงานร่วมกัน (พัชลี ประกอบธรรม, 2557)

จากที่กล่าวมาข้างต้น สามารถขยายประโยชน์และความสำคัญของการประกันคุณภาพการศึกษากับการจัดการเรียนการสอน การประกันคุณภาพการศึกษายังสามารถใช้เป็นหลักประกันและความมั่นใจว่า สถานศึกษาจะจัดการศึกษาที่มีคุณภาพเป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนด คณาจารย์หรือผู้สอนได้มีการปฏิบัติงานอย่างมืออาชีพ มีความชำนาญและเชี่ยวชาญในการสอนที่มีประสิทธิภาพ และได้พัฒนาตนเองและผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง ทำให้เป็นที่ยอมรับสำหรับในด้านของผู้บริหารนั้น การประกันคุณภาพการศึกษายังส่งผลให้ผู้บริหารได้มีความรู้ มีภาวะผู้นำ มีความสามารถในการบริหารงานอย่างเป็นระบบและมีความโปร่งใสในการบริหารงาน เป็นที่ยอมรับของสังคมและชุมชน (รุ่ง แก้วแดง, 2544) ทั้งนี้ ความร่วมมือทางด้านการประกันคุณภาพการศึกษาในการจัดการเรียนการสอนควรประกอบด้วย 4 พันธกิจ ได้แก่ การเรียนการสอน การวิจัย บริการทางวิชาการ และทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม (คณะกรรมการการประเมินคุณภาพภายในคณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2555)

ภารกิจด้านการพัฒนาความร่วมมือด้านการประกันคุณภาพการศึกษานั้น มีความสำคัญต่อการส่งเสริมและการกระตุ้นให้บุคลากรในส่วนต่างๆ ได้เห็นความสำคัญและก่อให้เกิดการพัฒนาการดำเนินงานด้านการประกันคุณภาพ การศึกษาร่วมกันอย่างต่อเนื่อง คณะผู้วิจัยจึงเล็งเห็นความสำคัญของการสร้างความร่วมมือด้านการประกันคุณภาพการศึกษา เพื่อนำไปสู่การขยายเครือข่ายด้านการประกันคุณภาพการศึกษา การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และดำเนินงานด้านการประกันคุณภาพการศึกษาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ประกอบกับผู้บริหาร คณาจารย์ และบุคลากรสายสนับสนุน ได้มีความรู้ความเข้าใจ และวิธีการดำเนินการด้านการประกันคุณภาพการศึกษาของทั้ง 2 หน่วยงาน ในเครือข่ายอันมีลักษณะเป็นแนวปฏิบัติที่ดี (Good Practice) เพื่อนำมาปรับใช้ในหน่วยงานของตนเองได้ ทั้งนี้จากปรากฏการณ์ดังกล่าว ส่งผลให้คณะผู้วิจัยมีความสนใจที่จะดำเนินการศึกษาแนวทางและกิจกรรม เพื่อส่งเสริมการสร้าง

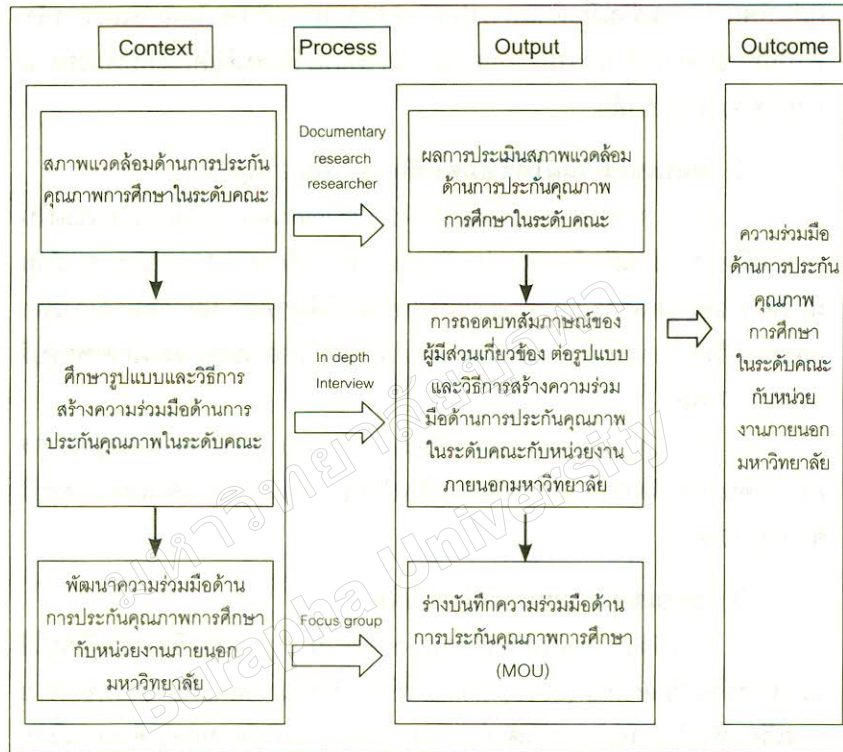
ความร่วมมือด้านการประกันคุณภาพในระดับคณะระหว่างหน่วยงานภายนอก มหาวิทยาลัย เพื่อประโยชน์ในการสร้างความร่วมมือในการดำเนินงานภายใน มหาวิทยาลัย และเพื่อให้ได้แนวทางที่เกิดจากความร่วมมือในด้านการประกันคุณภาพ อันจะสามารถทำให้คณะกำหนดทิศทางการพัฒนาการประกันคุณภาพ และทิศทางในการพัฒนาองค์กรต่อไปในอนาคตได้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. ศึกษาสภาพแวดล้อมด้านการประกันคุณภาพการศึกษาในระดับคณะ เพื่อประเมินแนวทางการสร้างความร่วมมือด้านการประกันคุณภาพการศึกษาในระดับคณะกับหน่วยงานภายนอกมหาวิทยาลัย
2. ศึกษารูปแบบและวิธีการสร้างความร่วมมือด้านการประกันคุณภาพในระดับคณะกับหน่วยงานภายนอกมหาวิทยาลัย
3. จัดการประชุมกลุ่มพัฒนาความร่วมมือด้านการประกันคุณภาพการศึกษาในลักษณะการจัดทำบันทึกข้อตกลงด้านการประกันคุณภาพการศึกษาในระดับคณะกับหน่วยงานภายนอกมหาวิทยาลัย

กรอบแนวคิดของการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดของการวิจัย

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ซึ่งคณะผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาโดยมีขอบเขต ดังนี้

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

1.1 การศึกษาสภาพแวดล้อมด้านการประกันคุณภาพการศึกษาในระดับคณะเพื่อประเมินแนวทางการสร้างความร่วมมือด้านการประกันคุณภาพการศึกษาในระดับคณะกับหน่วยงานภายนอกมหาวิทยาลัย

1.2 ศึกษารูปแบบและวิธีการสร้างความร่วมมือด้านการประกันคุณภาพในระดับคณะกับหน่วยงานภายนอกมหาวิทยาลัย รวมถึงจัดการประชุมกลุ่มพัฒนาความร่วมมือด้านการประกันคุณภาพการศึกษาในลักษณะการจัดทำบันทึกข้อตกลงด้านการประกันคุณภาพการศึกษาในระดับคณะกับหน่วยงานภายนอกมหาวิทยาลัย

2. ขอบเขตด้านผู้ให้ข้อมูลหลัก แบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ

2.1 การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการบันทึกความร่วมมือด้านการประกันคุณภาพการศึกษา (MOU) ประกอบด้วยผู้บริหาร และบุคลากร จากคณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา และคณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตสารสนเทศเพชรบุรี จำนวน 17 คน

2.2 การสนทนากลุ่ม (Focus Group) ผู้บริหาร และบุคลากร คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตสารสนเทศเพชรบุรี จำนวน 17 คน

3. ขอบเขตด้านกระบวนการวิจัย

การวิจัยนี้ ดำเนินการวิจัยแบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอน ซึ่งคณะผู้วิจัยใช้แนวทางของ Wiersma (2000) ที่ว่า การวิจัยเชิงคุณภาพจะต้องประกอบด้วย การเลือกพื้นที่เป้าหมาย การตั้งคำถามการวิจัย การศึกษาทฤษฎีด้วยการวิจัยเอกสาร และการสัมภาษณ์ รวมถึงการจัดหมวดหมู่ของคำตอบ โดยสามารถแสดงได้ดังนี้

3.1 การวิจัยเอกสาร (Documentary Researcher) เป็นการวิเคราะห์สังเคราะห์สภาพแวดล้อมของการประกันคุณภาพ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร

3.2 การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) เป็นการศึกษารูปแบบและวิธีการสร้างความร่วมมือด้านการประกันคุณภาพในระดับคณะกับหน่วยงานภายนอกมหาวิทยาลัย ตามแนวทาง CIPP

3.3 การสนทนากลุ่ม (Focus Group) เป็นการศึกษากิจกรรมวิจัย

การสร้างความร่วมมือด้านการประกันคุณภาพในระดับคณะกับหน่วยงานภายนอกมหาวิทยาลัย

4. ขอบเขตด้านการนำไปใช้

แนวทางและกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการสร้างความร่วมมือด้านการประกันคุณภาพในระดับคณะระหว่างหน่วยงานภายนอกมหาวิทยาลัย สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางเสริมสร้างความร่วมมือระหว่างคณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร กับคณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา เท่านั้น อย่างไรก็ตาม สถาบันการศึกษาอื่นอาจนำไปใช้เป็นแนวทางได้เพียงบางส่วน ทั้งนี้ เนื่องจากบริบทของสถาบันการศึกษาที่มีความแตกต่างกัน

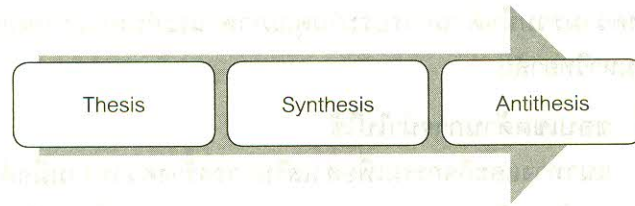
วิธีการวิจัย

การวิจัยเรื่องแนวทางและกิจกรรม เพื่อส่งเสริมการสร้างความร่วมมือด้านการประกันคุณภาพในระดับคณะ ระหว่างหน่วยงานภายนอกมหาวิทยาลัย เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ซึ่งมีการดำเนินงานวิจัย 3 ส่วน ได้แก่

1. การวิจัยเอกสาร (Documentary Researcher)
2. การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview)
3. การสนทนากลุ่ม (Focus Group)

ส่วนที่ 1 การวิจัยเอกสาร (Documentary Researcher)

สำหรับในส่วนที่ 1 คณะผู้วิจัยใช้การวิจัยเอกสาร (Documentary Researcher) ในการวิเคราะห์ สังเคราะห์สภาพแวดล้อมของการประกันคุณภาพ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร โดยวิธีการสังเคราะห์ (Content Analysis) เป็นเทคนิคการวิจัย (Research Technique) เพื่อให้อธิบายถึงเป้าหมาย (Objective) และจำนวนของเนื้อหา (Content) ของการสื่อสารที่เห็นได้เด่นชัดอย่างเป็นระบบ ซึ่งกระบวนการในการตีความเพื่อการวิเคราะห์เนื้อหา แสดงได้ดังภาพที่ 2 (ดาริน คงสัจวิวัฒน์, 2547)

ภาพที่ 2 แสดงการวิเคราะห์เนื้อหา

จากภาพที่ 2 แสดงให้เห็นถึงการวิเคราะห์เนื้อหา โดย Thesis คือ ทฤษฎีหรือองค์ความรู้หลักที่ใช้เป็นฐานในการพิสูจน์ เพื่อใช้ในการวิเคราะห์ สังเคราะห์สภาพแวดล้อมของการประกันคุณภาพ คณะวิทยาการจัดการมหาวิทยาลัยศิลปากร ต่อมา Synthesis คือ ขั้นตอน การสังเคราะห์ วิเคราะห์ คิดและตีความ จากนั้น Antithesis คือ ขั้นตอนการสรุปผลที่ได้ว่า ขัดแย้งหรือสอดคล้องกับทฤษฎี โดยหลักสำคัญในการตีความ (Content Analysis) ได้แก่ การให้ความสำคัญกับความคิดรวบยอดที่สรุปออกมาว่า มีเนื้อหาที่สำคัญที่สุดจากประเด็นที่ปรากฏในการแยกประเด็น อาจจำแนกเป็นข้อๆ ตามเนื้อหา จากนั้น จึงตีความตามความจริงที่คาดว่ามียุทธวิธีหรือสื่อได้ว่า จะเป็นอย่างไรให้เนื้อความไว้ โดยการตีความ (Interpretation) จะเป็นการเขียนแผนผัง (Diagram) เพื่อช่วยในการตีความและวิเคราะห์ ขั้นตอนนี้จะเริ่มทำเมื่อคิดว่าอ่านข้อมูลที่ได้จนตกผลึกค้นพบว่าข้อมูลหนึ่ง ไม่มีอะไรใหม่ปรากฏขึ้นมาอีก อ่านแล้วพบว่า เนื้อหาที่ได้วนไปวนมาซ้ำอยู่กับที่ จึงวาดแผนผังขึ้นมาเพื่อช่วยในการเขียน

ส่วนที่ 2 การสัมภาษณ์เชิงลึก จากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการบันทึกความร่วมมือด้านการประกันคุณภาพการศึกษา (MOU)

ผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informant)

คือ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการบันทึกความร่วมมือด้านการประกันคุณภาพการศึกษา (MOU) ประกอบด้วย ผู้บริหาร และบุคลากรจากคณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา และคณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตสารสนเทศเพชรบุรี จำนวน 17 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นเครื่องมือที่คณะผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการวิเคราะห์ สังเคราะห์สภาพแวดล้อมของการประกันคุณภาพ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร ซึ่งเป็นเครื่องมือที่คณะผู้วิจัยได้ดัดแปลงและพัฒนาให้เหมาะสมกับการศึกษา โดยใช้แนวสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือ เพื่อนำไปสู่การจัดทำเป็นร่างข้อเสนอแนวทางและกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการสร้างความร่วมมือ ด้านการประกันคุณภาพในระดับคณะกับหน่วยงานภายนอกมหาวิทยาลัย

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

การสัมภาษณ์เชิงลึก ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 ขั้นตอนสรุปข้อมูลที่ได้จากการวิจัยเอกสารในส่วนที่ 1

ตอนที่ 2 ขั้นตอนการสร้างแนวสัมภาษณ์

ตอนที่ 3 ขั้นตอนการสัมภาษณ์

ตอนที่ 4 ขั้นตอนการสกัดประเด็น ซึ่งเป็นการสรุปความเห็น รวมถึงการพิจารณาประเด็นที่มีแนวโน้มใช้เป็นแนวทางและกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการสร้างความร่วมมือด้านการประกันคุณภาพในระดับคณะ กับหน่วยงานภายนอกมหาวิทยาลัย

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลจะเป็นการวิเคราะห์แบบองค์รวม ในลักษณะของการหาความสัมพันธ์ของผลการศึกษาที่นำไปสู่การสรุปประเด็นที่เป็นตัวแปรสำคัญ ในการพัฒนาแนวทางและกิจกรรม เพื่อส่งเสริมการสร้างความร่วมมือด้านการประกันคุณภาพในระดับคณะกับหน่วยงานภายนอกมหาวิทยาลัย ให้สามารถพัฒนาการบริหารจัดการได้ในระดับสากล อันจะก่อให้เกิดการส่งเสริม การพัฒนาการบริหารจัดการได้อย่างยั่งยืน

จากนั้น จึงนำมาวิเคราะห์ตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (Triangulation) ได้แก่ การตรวจสอบสามเส้าด้านข้อมูล พิจารณาแหล่งต่างๆ ได้แก่ ข้อมูล จากตำราวิชาการ รวมถึงการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง จากนั้น เป็นการตรวจสอบสามเส้าด้านผู้วิจัย โดยเปลี่ยนตัวผู้สังเกต และการตรวจสอบ

สามเ้าด้านวิธีรวบรวมข้อมูล ใช้วิธีเก็บรวบรวมข้อมูลต่างๆ กันเพื่อรวบรวมข้อมูลเรื่องเดียวกัน เช่น ใช้วิธีสังเกตควบคู่ไปกับการซักถาม โดยออกแบบสัมภาษณ์ให้ครอบคลุมกับข้อมูลและเอกสารเบื้องต้น และด้านการใช้มุมมองทฤษฎีต่างๆ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาพิจารณาเปรียบเทียบข้อค้นพบ

ส่วนที่ 3 การสนทนากลุ่ม (Focus Group)

ผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informant)

เนื่องจากการวิจัยนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research)

ในการ พัฒนาแนวทางการสร้างความร่วมมือด้านการประเมินคุณภาพในระดับคณะ กับหน่วยงานภายนอกมหาวิทยาลัย โดยใช้เทคนิคการสนทนากลุ่ม (Focus Group) กำหนดผู้ให้ข้อมูลหลักจำนวน 17 คน (ดวงนภาพ มกรานรักษ์, 2554) ได้แก่

ผู้บริหาร จำนวน 7 คน

บุคลากร จำนวน 10 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ คือ การจัดประชุม Focus Group เพื่อให้ผู้ให้ข้อมูลหลัก ได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาแนวทางและกิจกรรม เพื่อส่งเสริมการสร้างความร่วมมือด้านการประกันคุณภาพ ในระดับคณะกับหน่วยงานภายนอกมหาวิทยาลัย มีรายละเอียดดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 กิจกรรมการจัดประชุม Focus group

กิจกรรม	วัตถุประสงค์ การดำเนินงาน	ผลการดำเนินงานและประโยชน์ ที่คาดว่าจะได้รับ
ประชุม (Focus Group)	ศึกษากิจกรรมวิธีการสร้างร่วมมือ ด้านการประกันคุณภาพในระดับคณะกับ หน่วยงานภายนอกมหาวิทยาลัย ซึ่งคณะ ผู้วิจัยสามารถนำความคิดเห็นและข้อเสนอ แนะที่ได้ไปเป็นการพัฒนาแนวทาง และ กิจกรรมเพื่อส่งเสริมการสร้างร่วมมือ ด้านการประกันคุณภาพ ในระดับคณะ กับหน่วยงานภายนอกมหาวิทยาลัย ต่อไป	- ผู้มีส่วนร่วมเกิดความรู้ ความเข้าใจ และ เห็นความสำคัญของกระบวนการมีส่วนร่วม ในการวางแผน - ได้ข้อมูลเบื้องต้นที่สะท้อนถึงศักยภาพ และ ความต้องการของผู้ที่เกี่ยวข้อง ในการพัฒนา แนวทางและกิจกรรม เพื่อส่งเสริมการสร้าง ร่วมมือด้านการประกันคุณภาพในระดับ คณะกับหน่วยงานภายนอกมหาวิทยาลัย

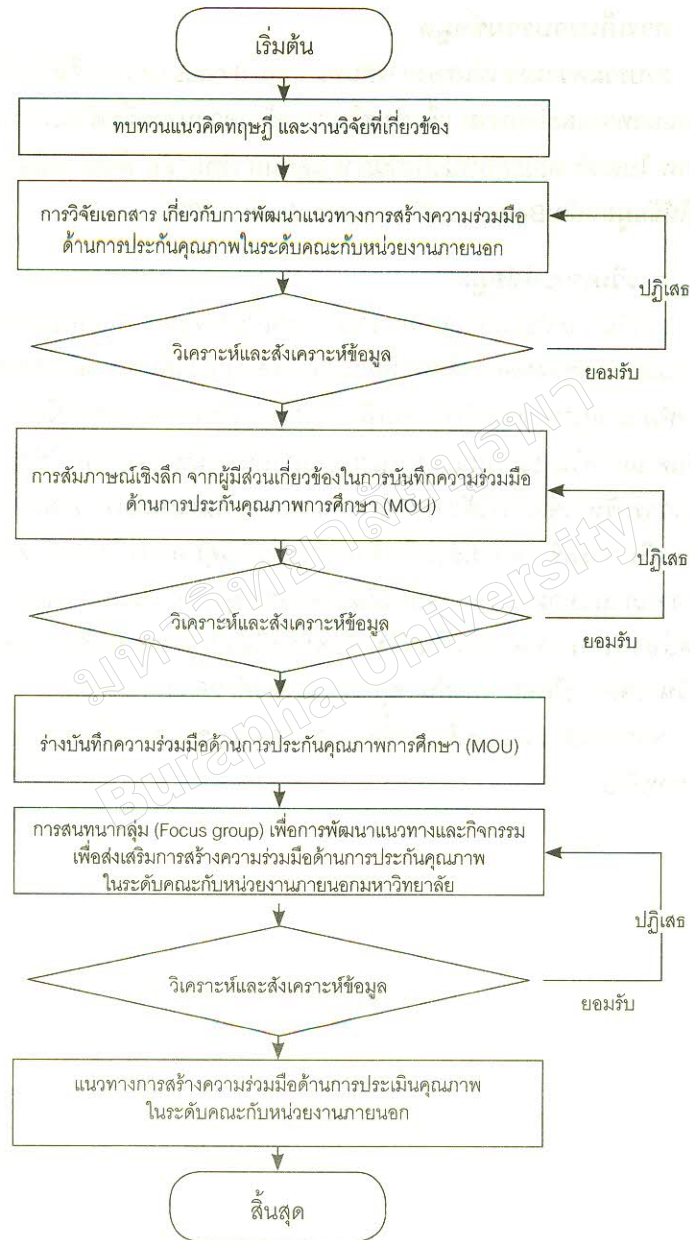
การเก็บรวบรวมข้อมูล

รวบรวมความคิดเห็นของการสนทนากลุ่ม (Focus Group) ที่เกี่ยวกับการพัฒนาแนวทางและกิจกรรม เพื่อส่งเสริมการสร้างความร่วมมือด้านการประกันคุณภาพ ในระดับคณะกับหน่วยงานภายนอกมหาวิทยาลัย ด้วยการมีส่วนร่วมของผู้ให้ข้อมูลหลัก (Bertrand, Brown and Ward, 1992)

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลจะเป็นการวิเคราะห์แบบองค์รวม ในลักษณะของการหาความสัมพันธ์ของผลการศึกษานำไปสู่การสรุปประเด็นที่เป็นตัวแปรสำคัญในการพัฒนาแนวทางและกิจกรรม เพื่อส่งเสริมการสร้างความร่วมมือด้านการประกันคุณภาพในระดับคณะกับหน่วยงานภายนอกมหาวิทยาลัย ให้สามารถพัฒนาการบริหารจัดการได้ในระดับสากล ผลการพัฒนาแนวทางและกิจกรรม เพื่อส่งเสริมการสร้างความร่วมมือด้านการประกันคุณภาพ ในระดับคณะกับหน่วยงานภายนอกมหาวิทยาลัยที่ได้นั้น จะนำไปสู่การวางแผนการบริหารงานสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริง อันจะก่อให้เกิดการส่งเสริมการพัฒนาการบริหารจัดการได้อย่างยั่งยืน (ชฎาภา บรรพพงศ์, 2550)

จากการดำเนินการศึกษาทั้ง 3 ส่วน สามารถแสดงเป็น Flow chart ได้ดังภาพที่ 3

ภาพที่ 3 ผังขั้นตอนการดำเนินงาน (Flow Chart)

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยเอกสาร (Documentary Researcher) เพื่อวิเคราะห์ สังเคราะห์ สภาพแวดล้อมของการประกันคุณภาพ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัย ศิลปากร สามารถพิจารณาได้ ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 การวิจัยเอกสาร (Documentary Researcher) เพื่อวิเคราะห์ สังเคราะห์สภาพแวดล้อมของการประกันคุณภาพ

ที่	การประเมินสภาพแวดล้อมด้าน การประกันคุณภาพการศึกษาในระดับคณะ	C	I	P	P
1	แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับการประเมิน			✓	
2	แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับความร่วมมือ			✓	
3	การประกันคุณภาพการศึกษาในประเทศไทย	✓	✓		✓
4	ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษา	✓			
5	การดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษา			✓	
6	กฎกระทรวงว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ.2553			✓	✓
7	ความร่วมมือเพื่อบูรณาการการจัดการระบบ การประเมินผลระหว่างสำนักงานคณะกรรมการ การอุดมศึกษา สำนักงานคณะกรรมการพัฒนา ระบบราชการ สำนักงานรับรองมาตรฐานและ ประเมินคุณภาพการศึกษา			✓	

หมายเหตุ: Context: C หมายถึง บริบท, Input: I หมายถึง ปัจจัยนำเข้า,

Process: P หมายถึง กระบวนการ, Product: P หมายถึง ผลผลิต

จากตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ สังเคราะห์สภาพแวดล้อมของการประกันคุณภาพ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร สามารถสรุปได้ว่า ในการประเมินสภาพแวดล้อมของการประกันคุณภาพนั้น จะต้องประกอบไปด้วยองค์ประกอบที่สำคัญ 4 ด้าน ได้แก่ บริบท ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ และผลผลิต

คนที่ 16

“มีส่วนช่วยในการสนับสนุนให้ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของมหาวิทยาลัยดำเนินไปได้ โดยผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องสามารถแสดงบทบาทในการส่งเสริมคณะฯ และหน่วยงานได้หลายรูปแบบ อาทิ การรวมกลุ่มเพื่อจัดตั้งองค์กรนักศึกษาเพื่อส่งเสริมและสนับสนุนการประกันคุณภาพการศึกษาของคณะฯ เผยแพร่และเชิญชวนนิสิตนักศึกษาในคณะฯ ได้ให้ความสนใจและให้ความสำคัญในการดำเนินงานด้านประกันคุณภาพการศึกษาของมหาวิทยาลัย มีการสร้างเครือข่ายในการร่วมกันติดตาม รับรู้การดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษา และการนำความรู้ด้านการประกันคุณภาพการศึกษาไปใช้ในการประกันคุณภาพของการดำเนินงานกิจกรรมนักศึกษาในแต่ละประเภท สร้างโอกาสในการแลกเปลี่ยนประสบการณ์เรียนรู้ เพื่อเสริมสร้างวิสัยทัศน์และโลกทัศน์การดำเนินงานด้านการประกันคุณภาพ เพื่อสนับสนุนให้การดำเนินงานด้านประกันคุณภาพมีความเข้มแข็งและก่อให้เกิดประโยชน์อย่างแท้จริงต่อไป”

ด้านผลผลิต (Product: P) จากการสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการบันทึกความร่วมมือด้านการประกันคุณภาพการศึกษา (MOU) ได้แสดงทัศนะไว้ ดังนี้

คนที่ 6

“นอกจากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกแล้วนั้น สิ่งที่ต้องทำเพิ่มเติม คือ การกระตุ้นให้เห็นความสำคัญและก่อให้เกิดการพัฒนาการดำเนินการด้านการประกันคุณภาพการศึกษา ประกันผลการดำเนินกิจกรรมของเครือข่าย เมื่อครบรอบปีการดำเนินกิจกรรม เพื่อนำผลการประกันมาพัฒนาการดำเนินกิจกรรมในรอบปีต่อไป”

คนที่ 6, 9, 15 มีความเห็นตรงกันว่า

“ควรมีการจัดกิจกรรมเพื่อบริการประชาชน เช่น การสืบสาน และสร้างสรรค์วัฒนธรรม ประเพณี และภูมิปัญญาไทยร่วมกัน”

จากการสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการบันทึกความร่วมมือด้านการประกันคุณภาพการศึกษา (MOU) เพื่อศึกษาองค์ประกอบที่สำคัญ 4 ด้าน ได้แก่ บริบท ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ และผลผลิต ในด้านบริบทนั้น

พบว่า ควรศึกษาสภาพแวดล้อมของการประกันคุณภาพของทั้ง 2 องค์กรก่อน เพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ สร้างความร่วมมือในลักษณะของเครือข่าย ตลอดจนมีการวิเคราะห์แบบองค์รวมเพื่อดูผลที่จะตามมา เพื่อหาแนวทางรองรับในอนาคตได้อย่างยั่งยืน สำหรับในด้านของปัจจัยนำเข้านั้น จะต้องคำนึงถึงทรัพยากรบุคคล (นักศึกษา ผู้บริหาร และบุคลากร) ทรัพยากรเงิน เครื่องมืออุปกรณ์ นโยบาย หลักสูตร แผน และปัจจัยเกี่ยวพันต่างๆ แต่ในที่นี้ ทางผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้ให้ความสำคัญกับทรัพยากรบุคคลเป็นหลัก เนื่องจากทรัพยากรบุคคลเป็นกลไกหลักที่สำคัญที่ก่อให้เกิดความร่วมมือได้อย่างมีประสิทธิภาพ สำหรับด้านกระบวนการนั้น ได้ให้ความสำคัญในกระบวนการเครือข่าย เช่น การสร้างเครือข่ายในการร่วมกันติดตาม รับรู้การดำเนินงาน ประกันคุณภาพการศึกษา เป็นต้น หากพิจารณาถึงด้านของผลผลิตนั้น ได้ให้ความสำคัญกับการให้บริการประชาชน เพื่อเสริมสร้างความศรัทธาให้แก่มหาวิทยาลัย ด้วยการจัดกิจกรรมการสืบสาน และสร้างสรรค์วัฒนธรรม ประเพณี และภูมิปัญญาไทย เป็นต้น

ผลการสนทนากลุ่ม (Focus Group) เป็นการศึกษากิจกรรมวิธีการสร้างความร่วมมือด้านการประกันคุณภาพในระดับคณะกับหน่วยงานภายนอกมหาวิทยาลัย

จากความจำเป็นที่ต้องมีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาในระดับอุดมศึกษา เพื่อการสร้างโอกาสทางการแข่งขันกันในเรื่องคุณภาพการพัฒนาองค์ความรู้ให้เป็นสากล สร้างความมั่นใจให้แก่สังคม ตลอดจนความโปร่งใส และความรับผิดชอบซึ่งตรวจสอบได้นั้น จึงส่งผลให้เห็นถึงความจำเป็นในการที่จะต้องเสริมสร้างความร่วมมือด้านการประกันคุณภาพในระดับคณะกับหน่วยงานภายนอกมหาวิทยาลัย ด้วยการศึกษารูปแบบและวิธีการสร้างความร่วมมือด้านการประกันคุณภาพในระดับคณะกับหน่วยงานภายนอกมหาวิทยาลัย ตามแนวทาง CIPP ซึ่งแสดงให้เห็นถึงจุดที่สำคัญต่างๆ ในด้านบริบทปัจจัยนำเข้ากระบวนการและผลผลิตที่จะต้องให้ความสำคัญ โดยการสร้างความร่วมมือด้านการประกันคุณภาพการศึกษา (MOU) ควรเริ่มจากการให้ข้อมูล เพื่อนำไปใช้ในการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาที่ตรงไป

ตรงมา ให้ข้อเท็จจริงมากที่สุด เพื่อเป็นประโยชน์ในการนำมาใช้ในการพัฒนา การดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาของการสร้างความร่วมมือด้าน การประกันคุณภาพ เพื่อเป็นการกระตุ้นให้เห็นความสำคัญและก่อให้เกิดการ พัฒนาการดำเนินงานด้านการประกันคุณภาพการศึกษาของคณะรัฐศาสตร์และ นิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา กับคณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตสารสนเทศเพชรบุรี ตลอดจนเชื่อมความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคลากร 2 หน่วยงาน เพื่อให้เกิดการพัฒนาาร่วมกัน มีส่วนช่วยในการสนับสนุนให้ระบบ การประกันคุณภาพการศึกษาของมหาวิทยาลัยดำเนินไปได้ โดยผู้ที่มีส่วน เกี่ยวข้องสามารถแสดงบทบาทในการส่งเสริมคณะฯ และหน่วยงานได้หลาย รูปแบบ อาทิ การรวมกลุ่มเพื่อจัดตั้ง องค์กรนักศึกษา เพื่อส่งเสริมและสนับสนุน การประกันคุณภาพการศึกษาของคณะฯ เผยแพร่และเชิญชวนนิสิตนักศึกษา ในคณะฯ ได้ให้ความสนใจและให้ความสำคัญในการดำเนินงานด้านประกัน คุณภาพการศึกษาของมหาวิทยาลัย มีการสร้างเครือข่ายในการร่วมกันติดตาม รับรู้การดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษา และการนำความรู้ด้านการประกัน คุณภาพการศึกษาไปใช้ในการประกันคุณภาพของการทำงานกิจกรรม นักศึกษาในแต่ละประเภท สร้างโอกาสในการแลกเปลี่ยนประสบการณ์เรียนรู้ เพื่อเสริมสร้างวิสัยทัศน์และโลกทัศน์การดำเนินงานด้านการประกันคุณภาพ เพื่อสนับสนุนให้การดำเนินงานด้านประกันคุณภาพมีความเข้มแข็งและก่อให้เกิด ประโยชน์อย่างแท้จริงต่อไป

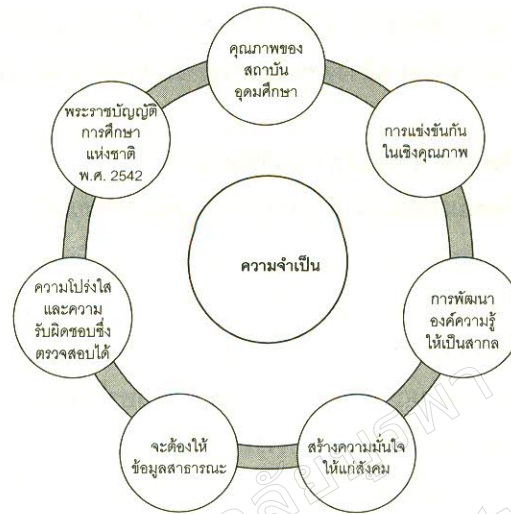
สำหรับด้านแนวทางและกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการสร้างความร่วมมือ ด้านการประกันคุณภาพในระดับคณะกับหน่วยงานภายนอกมหาวิทยาลัยนั้น พบว่า ควรมีการจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้และดำเนินงานวิจัยเกี่ยวกับการ ประกันคุณภาพการศึกษาระหว่างกัน โดยสามารถสรุปได้เป็น 10 กิจกรรม เบื้องต้น ดังนี้

1. การจัดประชุมวิชาการระดับชาติและระดับนานาชาติร่วมกัน การแลกเปลี่ยนเรียนรู้
2. การแลกเปลี่ยนอาจารย์ผู้สอน
3. การแลกเปลี่ยนนักศึกษาเพื่อได้ศึกษาเรียนรู้ร่วมกัน

4. การแลกเปลี่ยนอาจารย์ที่จะศึกษาในระดับปริญญาเอก
  5. การจัดกิจกรรมสร้างสรรค์วัฒนธรรมประเพณีและภูมิปัญญาไทยร่วมกัน
  6. การจัดให้อาจารย์ได้ทำงานวิจัยร่วมกัน
  7. การจัดอบรมสัมมนาด้านการประกันคุณภาพร่วมกัน
  8. การแลกเปลี่ยนเรียนรู้การจัดเอกสารการประเมินตนเอง SAR
  9. การแลกเปลี่ยนเรียนรู้การเขียนรายงานการประเมินตนเอง SAR
  10. การร่วมกันจัดประชุมวิชาการด้านการประกันคุณภาพการศึกษา เพื่อพัฒนาระบบงานด้านการประกันคุณภาพการศึกษาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
- โดยการจัดกิจกรรมดังกล่าว ควรมีการตระหนักถึงความสำคัญของการร่วมเป็นเครือข่ายความร่วมมือด้านการประกันคุณภาพการศึกษาผู้บริหาร คณาจารย์ และบุคลากรสายสนับสนุนของทั้ง 2 หน่วยงาน ที่เป็นเครือข่ายให้ความร่วมมือในกิจกรรมของเครือข่าย ซึ่งผลที่คาดว่าจะได้รับทั้ง 2 หน่วยงานที่เป็นเครือข่ายด้านการประกันคุณภาพการศึกษา ได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ดำเนินงานวิจัย และมีกิจกรรมร่วมกัน เพื่อพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

อภิปรายผล

การศึกษาเรื่อง แนวทางและกิจกรรม เพื่อส่งเสริมการสร้างความร่วมมือด้านการประกันคุณภาพในระดับคณะ ระหว่างหน่วยงานภายนอกมหาวิทยาลัย นั้น ก่อนที่คณะผู้วิจัยจะได้ศึกษาแนวทางและกิจกรรม เพื่อส่งเสริมการสร้างความร่วมมือด้านการประกันคุณภาพนั้น ทางคณะผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษา เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จนสามารถสรุปความจำเป็นที่ต้องมีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาในระดับอุดมศึกษา ได้ดังภาพที่ 4

ภาพที่ 4 ความจำเป็นต้องมีระบบการประกันคุณภาพการศึกษา

ทั้งนี้ จากผลการศึกษการประกันคุณภาพการศึกษาระหว่างคณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา กับคณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตสารสนเทศเพชรบุรี พบว่า สภาพแวดล้อมโดยทั่วไปในปัจจุบัน การประกันคุณภาพการศึกษาในระดับคณะนั้น สามารถแสวงหาความร่วมมือทั้งทางด้านการบูรณาการความรู้ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ในวิธีการประเมินตนเอง การเขียนรายงานและรวบรวมเอกสารด้านการประกันคุณภาพการศึกษาได้ โดยต้องมีการสร้างความร่วมมือด้านการประกันคุณภาพการศึกษาที่เน้นการสร้างนโยบายให้บุคลากรเกิดความร่วมมือ และเชื่อมความสัมพันธ์อันดีระหว่างหน่วยงานในระดับคณะที่ต่างมหาวิทยาลัยกัน ตั้งแต่ 2 คณะขึ้นไปก่อน เพื่อให้เกิดการบูรณาการความรู้ ความเข้าใจ และเกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของคณะ ได้สอดคล้องกับบลูคส์ (นเรศ รัตนรงค์ฤทธิ์, 2547, อ้างถึงใน Brooks, 1999) ได้ศึกษาเรื่อง การประกันคุณภาพและการวางแผนปรับปรุงการศึกษาในรัฐอิลลินอยส์ ผลการศึกษาพบว่า การประกันคุณภาพนั้น ควรมีการวางแผนตามตัวบ่งชี้ที่เป็นองค์ประกอบในการตรวจสอบและการประเมินติดตามผลการดำเนินงานที่ดี จะส่งผลสำเร็จ

ในการประกันคุณภาพ

สำหรับการศึกษารูปแบบและวิธีการสร้างความร่วมมือด้านการประกันคุณภาพในระดับคณะกับหน่วยงานภายนอกมหาวิทยาลัยตามแนวทาง CIPP ซึ่งแสดงให้เห็นถึงจุดที่สำคัญต่างๆ ในด้านบริบทปัจจัยนำเข้ากระบวนการและผลผลิต ที่จะต้องให้ความสำคัญได้สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปารณีย์สิริ วาเสฏฐาเมธา (2550) ที่ได้ประเมินผลการใช้หลักสูตรการศึกษาระดับปริญญา โดยใช้รูปแบบประเมินแบบ CIPP พบว่า ในด้านบริบทควรให้ความสำคัญกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ด้านปัจจัยนำเข้า ควรให้ความสำคัญกับสื่อการสอน ด้านกระบวนการ ควรให้ความสำคัญในด้านการจัดการเรียนรู้ และด้านผลผลิต ควรให้ความสำคัญกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน สำหรับด้านความร่วมมือด้านการประกันคุณภาพการศึกษา (MOU) นั้น พบว่า ควรสร้างบทบาทในการให้ความร่วมมือโดยการให้ข้อมูลเพื่อนำไปใช้ในการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษา ด้วยข้อมูลที่ตรงไปตรงมา ให้ข้อเท็จจริงมากที่สุด อีกทั้งการเชื่อมความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคลากร 2 หน่วยงาน เพื่อให้เกิดการพัฒนา ร่วมกัน มีส่วนช่วยในการสนับสนุนให้ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของมหาวิทยาลัยดำเนินไปได้ ได้สอดคล้องกับ อภิสิทธิ์ ทองบัณฑิตย์ (2550) ศึกษาการพัฒนาแบบประเมินสถานศึกษาตามแนวการประกันคุณภาพการศึกษา ระบบมัลติคอมบัลดริจ ผลการศึกษา พบว่า การที่จะให้การประกันคุณภาพ ประสบผลสำเร็จนั้น ส่วนหนึ่งที่สำคัญ คือ การมีส่วนร่วมของคนทั้งองค์กร ในขณะที่ด้านแนวทางการสร้างความร่วมมือด้านการประเมินคุณภาพในระดับคณะกับหน่วยงานภายนอกมหาวิทยาลัยนั้น ควรสร้างเครือข่ายด้านการประกันคุณภาพการศึกษาระหว่างคณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา กับคณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตสารสนเทศเพชรบุรี โดยมีวัตถุประสงค์ร่วมกันในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และดำเนินงานวิจัยเพื่อพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น รวมถึงในส่วนของผู้บริหาร คณาจารย์ และบุคลากรสายสนับสนุนได้รับความรู้ความเข้าใจ และวิธีการดำเนินการด้านการประกันคุณภาพการศึกษาของทั้ง 2 หน่วยงาน ในเครือข่าย อันมีลักษณะเป็นแนวปฏิบัติที่ดี (Good Practice) เพื่อนำมา

ปรับใช้ในหน่วยงานของตนเอง ได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ดำเนินงานวิจัย และมีกิจกรรมร่วมกันเพื่อพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น พิจารณาด้านการจัดกิจกรรมเพื่อสร้างความร่วมมือด้านการประกันคุณภาพในระดับคณะกับหน่วยงานภายนอกมหาวิทยาลัย สามารถสรุปได้เป็น 10 กิจกรรม ดังภาพที่ 5

ภาพที่ 5 การจัดกิจกรรมเพื่อสร้างความร่วมมือด้านการประกันคุณภาพในระดับคณะกับหน่วยงานภายนอกมหาวิทยาลัย

ข้อเสนอแนะของการวิจัย

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

1. ควรพัฒนานโยบายที่เน้นให้เกิดการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ รวมถึงสร้างความร่วมมือด้านการประกันคุณภาพการศึกษาอย่างจริงจังและต่อเนื่อง โดยให้บุคลากรเกิดการถ่ายทอดประสบการณ์ด้านการประกันคุณภาพการศึกษาระหว่างกัน ที่สำคัญ เช่น ด้านการบูรณาการความรู้ด้านการประกันคุณภาพการศึกษาและการจัดการเรียนการสอน การแลกเปลี่ยนเรียนรู้วิธีการต่างๆ ในการประเมินตนเองการเขียนรายงานและรวบรวมเอกสารด้านการประกันคุณภาพการศึกษา เป็นต้น

2. ควรสร้างบทบาทในการให้ความร่วมมือโดยการให้ข้อมูล เพื่อนำไปใช้ในการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษา ด้วยการให้ข้อมูลที่ตรงไปตรงมา ให้ข้อเท็จจริงมากที่สุด และเป็นข้อมูลที่เชื่อถือได้ด้วย 10 กิจกรรมหลัก ได้แก่ การจัดประชุมวิชาการระดับชาติและระดับนานาชาติร่วมกัน การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การแลกเปลี่ยนอาจารย์ผู้สอน การแลกเปลี่ยนนักศึกษา เพื่อได้ศึกษาเรียนรู้ร่วมกัน การแลกเปลี่ยนอาจารย์ที่จะศึกษาในระดับปริญญาเอก การจัดกิจกรรมสร้างสรรค์วัฒนธรรมประเพณีและภูมิปัญญาไทยร่วมกัน การจัดให้อาจารย์ได้ทำงานวิจัยร่วมกัน การจัดอบรมสัมมนาด้านการประกันคุณภาพร่วมกัน การแลกเปลี่ยนเรียนรู้การจัดเอกสารการประเมินตนเอง SAR การแลกเปลี่ยนเรียนรู้การเขียนรายงานการประเมินตนเอง SAR และการร่วมกันจัดประชุมวิชาการด้านการประกันคุณภาพการศึกษา

ข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัยครั้งระดับต่อไป

ควรพัฒนาแนวทางการจัดกิจกรรมเพื่อสร้างความร่วมมือด้านการประเมินคุณภาพในระดับคณะกับหน่วยงานภายนอกมหาวิทยาลัยมากกว่า 2 คณะเพื่อสร้างเครือข่ายการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ รวมถึงสร้างความร่วมมือด้านการประกันคุณภาพการศึกษา และควรดำเนินการศึกษาวิจัย เพื่อประเมินผลสำเร็จของการสร้างความร่วมมือด้านการประเมินคุณภาพการศึกษาในครั้งนี้ เพื่อการติดตามประเมินผลต่อไป

รายการอ้างอิง

- กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). เอกสารประกอบหลักสูตรการศึกษา
ขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพฯ: กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ.
- _____. (2552). หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 สาระและ
มาตรฐานการเรียนรู้สังคมศึกษาศาสตร์และวัฒนธรรม. กรุงเทพฯ:
องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.พ.ส.).
- คณะกรรมการประเมินคุณภาพภายใน คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัย
ศิลปากร. (2555). รายงานผลการประเมินคุณภาพการศึกษาภายในของ
คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร ประจำปีการศึกษา 2555.
นครปฐม: คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร. (2556). รายงานประจำปี 2554.
วันที่ค้นข้อมูล 15 พฤศจิกายน 2555, จาก<http://www.ms.su.ac.th/>
- จัตริณา พรหมมา และคณะ. (2545). การพัฒนาเครือข่ายระหว่างภาครัฐ
ภาคเอกชนและภาคชุมชน เพื่อการพัฒนาผลิตภัณฑ์แบบครบวงจร
ภายใต้นโยบายหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ของกลุ่ม 6 จังหวัด ภาคเหนือ.
อุดรดิตถ์: มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์.
- ชฎาภา บรรพพงศ์. (2550). การสังเคราะห์งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประกัน
คุณภาพการศึกษาด้วยเทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหาและการวิเคราะห์
อภิमान. ปริญญาโทการศึกษามหาบัณฑิต, สาขาการบริหารการ
ศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ดวงนา มกรานุรักษ์. (2554). อนาคตภาพการอาชีวศึกษาไทยในทศวรรษ
หน้า พ.ศ. 2554-2564. ดุษฎีนิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต, สาขาวิชาบริหาร
การศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ดาริน คงส์จิววัฒน์. (2547). ปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินงานของสภาพแรงงาน:
กรณีศึกษานิคมอุตสาหกรรมนคร จังหวัดปทุมธานี. วิทยานิพนธ์
รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขารัฐประศาสนศาสตร์, มหาวิทยาลัย
เชียงใหม่.

- ทิพย์สุดา ศิลปะ. (2550). *ประสิทธิภาพและประสิทธิผลการประกันคุณภาพ การศึกษามหาวิทยาลัย*. อัญญาฯ: มหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย.
- ปารณีย์ สิริวาเสฏฐาเมธา. (2550). *การประเมินผลการใช้หลักสูตรการศึกษา ขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา ระดับช่วงชั้นที่ 3-4 ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 2*. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชา สุขศึกษา, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- พัชรี ประกอบธรรม. (2557). *สภาพปัญหาเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษา*. วันที่ค้นข้อมูล 24 กุมภาพันธ์ 2557, จาก <https://www.gotoknow.org/posts/43715>
- รุ่ง แก้วแดง. (2544). *ประกันคุณภาพการศึกษา ทุกคนทำได้ ไม่ยาก*. กรุงเทพฯ: วัฒนาพานิช.
- วิจิตร ศรีสะอ้าน. (2554). *ทรัพยากรการบริหารการศึกษา*. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- สำนักคุณภาพการศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ. (2554). *คู่มือการประกันคุณภาพการศึกษาภายในระดับอุดมศึกษาของ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ*. กรุงเทพฯ: สำนักคุณภาพการศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ.
- สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2553). *คู่มือการประเมินผลภายในของ สถานศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาแห่งชาติ*. กรุงเทพฯ: สถาบันส่งเสริม การประเมินคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาแห่งชาติ.
- _____. (2553). *คู่มือการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ระดับ อุดมศึกษา พ.ศ. 2553*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2544). *แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545-2549)*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภา.
- _____. (2553). *สู่เส้นทางวิชาชีพครู*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สุพักตร์ พิบูลย์. (2544). *การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา*. นนทบุรี: จตุพร ดีไซน์.

- อภิสิทธิ์ ทรงบัณฑิตย์. (2550). การพัฒนาแบบประเมินสถานศึกษาตามแนวการ
ประกันคุณภาพการศึกษา ระบบมัลติคอมบัลดริจสำหรับสถานศึกษาระดับ
การศึกษาขั้นพื้นฐาน. คุษฎุณิพนธ์การศึกษาคุษฎุณิบัณฑิต, สาขาวิชาการ
บริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- Bertrand, J.T., Brown, L.F. & Ward, V.M. (1992). Technique for Analyzing
Focus Group Data. *Journal of Evaluation Review*, 16(April),
198-209.
- Brooks, J.R. & Griffin, V.K. (1987). Liquefaction of rice starch from
milled rice flour using heat-stable alpha-amylase. *Journal of Food
Science*, 52, 712-717.
- Kotler, E. L. & Armstrong, H. L. (2002). *Citizen Evaluation and Urban
Management, Services delivery in an era of protest*. New York:
Harper and Row.
- Thomas, L.W.& David, J.H. (2002). *Strategic Management and
Business Policy* (8th ed). New Jersey: Prentice-Hall, Inc.
- Wiersma, W. (2000). *Research method in education: an Introduction*
(5th ed.). Boston: Allyn and Bacon.